

La dramaturgia a Catalunya: un discurs fragmentari

Pablo Ley

Sorpren constatar que, després de més de 30 anys de democràcia, després de més de 20 anys de normalitat teatral i d'haver consolidat una xarxa teatral considerablement densa per tot el territori, hi hagi encara pendent alguna assignatura tan essencial com és, per exemple, la de l'insuficient desenvolupament de la dramaturgia en el nostre país. Dramaturgia entesa en la plenitud del concepte, que és, segurament, el primer que cal explicar.

Massa sovint el concepte de dramaturgia és reduït a la forma que inclou només l'autor teatral i el resultat s'assimila a l'escriptura del text tal com es coneix des de la tragèdia grega. Dintre d'aquesta definició queden fora de quadre gran part de les millors experiències dramaturgiques del teatre actual, des del més fascinant teatre de director, a la dansa contemporània, el teatre aliè a tot diàleg o que considera el text com un element no determinant de la forma escènica.

Recapitem. Dramaturgia, en el sentit complet de la paraula, és el procés de pensament que porta des de la primera idea fins a l'espectacle acabat. És una poètica que travessa el procés sencer de creació i s'estableix en el diàleg ininterromput entre tots els creadors que hi participen. El pensament dramaturgic afecta el treball de l'autor, del director i del seu equip. Hi ha dramaturgia de l'espai, la llum, el vestuari... Hi ha dramaturgia de l'actor. I, al capdavant, la dramaturgia es fa amb totes les paraules –que rarament es conserven per escrit– que donen contingut, pes i densitat a cadascun dels elements escènics que es presenten, als ulls del públic, com un significat sensorialment complex.

Però, si la dramaturgia és això, què és, aleshores, el dramaturg? El veritable dramaturg és bàsicament un conceptualitzador. La seva feina és generar significats de tal manera que impregnin tots els elements escènics en una trama compacta d'idees. Es pot situar a l'inici del procés i acabar la seva feina conceptualitzadora amb un text convencional. O situar-se al costat d'un director o coreògraf i contribuir a la construcció d'un espectacle amb o sense text. O col·laborar en la reflexió conceptual en diàleg amb l'escenògraf, l'il·luminador, el compositor o l'actor. El treball del dramaturg és sempre el mateix: donar sentit al signes que seran, dalt de l'escenari, gestos, colors, objectes, accions, sons...

És aquí, en la construcció de l'univers de sentit que ens permet comprendre el nostre món, on hauríem d'haver trobat les raons per afavorir la consolidació del col·lectiu més feble de la professió escènica. La drama-

Els nostres teatres
–i especialment els
públics– són
sistemàticament
subsidiaris del teatre
fet, pensat i escrit en
altres països. Patim un
injustificat complex
d'inferioritat cultural
–que ens arriba d'una
transició política,
social i cultural que
encara s'ha
d'acabar– que ens
priva de generar un
pensament escènic
original, les nostres
pròpies instruccions
d'ús.

túrgia, al final del camí, és una interpretació de la realitat que ens envolta: la realitat psicològica, sociològica, política, econòmica... del nostre país. Es barreja amb totes les altres interpretacions d'aquesta mateixa realitat que rebem al llarg del dia a través de diaris, televisió, llibres, cinema, art, música... De la qualitat d'aquestes interpretacions superposades depèn el nostre correcte ancoratge en aquest món. Són, com diria Georges Perec, *la vida, instruccions d'ús*.

Catalunya compta, efectivament, amb un col·lectiu que ultrapassa els 150 dramaturgs de totes les edats i condicions que escriuen textos originals, realitzen adaptacions i intervenen en processos de creació. Són professionals que han demostrat la seva capacitat de generar espectacles de qualitat en teatres institucionals, privats i alternatius. Són presents al llarg i a l'ample del teixit teatral de la nostra societat: a escoles de teatre, al front de teatres institucionals, en revistes, en centres de creació, en la política, per tot arreu.

Tot i així, i a banda d'iniciatives més o menys afortunades, mai no s'ha fet l'esforç real d'impulsar el discurs de la dramaturgia d'aquest país d'una forma sistemàtica i global. Els nostres teatres –i especialment els nostres teatres públics– són sistemàticament subsidiaris del teatre fet, pensat i escrit en altres països. Patim un injustificat complex d'inferioritat cultural –que ens arriba d'una transició política, social i cultural que encara s'ha d'acabar– que ens priva de generar un pensament escènic original, les nostres pròpies instruccions d'ús.

És evident que aquesta és una feina de molts. En primer lloc, dels propis dramaturgs, que haurien d'acostumar-se a veure's com una part fonamental de la creació escènica. Però també de la professió, que hauria d'entendre que el futur del nostre teatre només pot passar pel desenvolupament de la dramaturgia autòctona. I de les institucions teatrals, que haurien de potenciar la presència de la nostra dramaturgia a les sales grans dels nostres teatres. I dels estaments polítics i culturals, que haurien de comprometre's a pensar el nostre món, el nostre futur. I del públic, que hauria d'adonar-se que moltes de les seves millors nits teatrals han estat possibles gràcies al treball d'uns professionals que són –entre d'altres d'igual importància– els dramaturgs.

Mentre no sigui així, el nostre país patirà d'un discurs fragmentari o, dit amb altres paraules, d'immaduresa.